

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Generální finanční ředitelství**, se sídlem Lazarská 7, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 8. 2013, č. j. 35105/13/7001-31001-505350, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 4. 2014, č. j. 15 Af 164/2013 – 54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), kterým soud stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků a současně nevyhověl jeho žádosti o ustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem.

II. Řízení před krajským soudem

[2] Žalobou ze dne 16. 10. 2013 se stěžovatel domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, případně vyslovení jeho nicotnosti, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 19. 12. 2012. V průběhu řízení stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Krajský soud pro účely rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků zaslal stěžovateli k vyplnění formulář Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále též „prohlášení“) spolu s poučením, že je stěžovatel povinen tento formulář řádně a úplně vyplnit a svá tvrzení doložit. Prohlášení zaslané následně stěžovatelem nicméně dle krajského soudu nebylo vyplněno v souladu s předtištěnými pokyny pro jeho vyplnění a po formální a obsahové stránce se neshodovalo s tiskopisem zaslaným soudem. Krajský soud proto stěžovatele přípisem ze dne 16. 1. 2014 opakovaně vyzval k vyplnění přiloženého formuláře a specifikoval konkrétní nedostatky, které v předchozím stěžovatelem vyplněném prohlášení spatřoval. Na výzvu stěžovatel reagoval podáním, ve kterém uvádí, že své majetkové poměry dostatečným způsobem prokázal a doložil a požadavky soudu označil za účelové. Svě podání spojil stěžovatel se vznesením námitky podjatosti proti soudci zpravodaji, o které Nejvyšší správní soud rozhodl pod sp. zn. Nao 58/2014 tak, že soudce není z projednávání věci vyloučen.

[4] Krajský soud na základě předložených podkladů dospěl k závěru, že u stěžovatele nebyly splněny podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť údaje poskytnuté stěžovatelem nejsou úplné, neboť neposkytují ucelený přehled o majetkové a sociální situaci žalobce. Krajský soud poukázal zejména na to, že z prohlášení stěžovatele lze usuzovat, že vlastní majetek větší hodnoty, nicméně s odůvodněním, že je tento majetek postižen exekucemi a stěžovatel s ním nemůže disponovat, dále již neuvedl, o jaký konkrétní majetek se jedná, a žádným způsobem soudu nesdělil ani věrohodným způsobem nedoložil, že na jeho majetek byl skutečně nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce. Obdobně krajský soud hodnotil prohlášení stěžovatele, že má dluhy ve výši 10 mil. Kč, jestliže neuvedl, kdo je jeho věřitelem, konkrétní výši a důvod vzniku dluhu. Krajský soud vzal dále v úvahu, že stěžovatel žije ve společné domácnosti se svojí manželkou, na které je finančně závislý, a se kterou společně hospodáří s částkou připadající na její měsíční invalidní důchod ve výši 11 155 Kč. Z prohlášení stěžovatele naopak nelze dle krajského soudu zjistit, že by hradil jakýkoliv měsíční výdaj (nájemné, elektřinu nebo jiný náklad na domácnost). Stěžovatel tak dle krajského soudu neunesl břemeno tvrzení ani břemeno důkazní a neposkytl soudu dostatek rozhodných skutečností pro meritorní hodnocení jeho majetkových poměrů.

III. Řízení o kasační stížnosti

pokračování

[5] Stěžovatel napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Důvody kasační stížnosti jsou podle svého obsahu podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel se domáhal přehodnocení závěrů krajského soudu, tedy aby krajský soud stěžovateli požadované osvobození od soudních poplatků přiznal a ustanovil mu pro řízení zástupce z řad advokátů. Stěžovatel současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[8] Nejvyšší správní soud vzhledem k předmětu posuzované věci (tj. kasační stížnost směřující proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce) netrval na zaplacení soudního poplatku ani na povinném zastoupení advokátem z důvodu předejití řetězení řešeného problému (k tomu srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 24. 10. 200, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37, a ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004, dostupné na www.nssoud.cz).

[9] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k věcnému přezkumu kasační stížností napadeného usnesení krajského soudu.

[10] Krajský soud dospěl v dané věci k závěru, že stěžovatel nedostatek prostředků na zaplacení soudních poplatků řádně netvrdil ani neprokázal. Nejvyšší správní soud tento závěr prověřil dle § 36 odst. 3 s. ř. s., který zakotvuje podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Podle tohoto ustanovení může být zčásti osvobozen od soudních poplatků účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky. Citované "doložení" je praxí soudů formalizováno a účastníci žádající o osvobození od soudních poplatků jsou vyzýváni k poskytnutí komplexních informací potřebných pro rozhodnutí soudu formou prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Tímto prohlášením soud účastníkům mimo jiné sděluje, jaké údaje považuje v řízení o osvobození od soudních poplatků za relevantní a nezbytné.

[11] V prohlášení, které bylo stěžovateli zasláno, je u oddílu VII. - Osobní majetek zcela jednoznačný pokyn: *"Žadatel(ka) uvede veškerý majetek větší ceny, který mu patří (včetně majetku, jenž má se svým manželem ve společném jmění) v době podání tohoto potvrzení."* Stěžovatel navzdory břemenu tvrzení a břemenu důkaznímu uvedl pouze obecné prohlášení, že nemá žádný majetek, se kterým by mohl disponovat (z důvodu exekučních řízení) a má dluhy v určité souhrnné výši (10 mil. Kč). Tato svá tvrzení nekonkretizoval ani nedoložil (např. výpisy z katastru nemovitostí, rozhodnutími o nařízení exekuce, smlouvami či jinými listinami prokazujícími dluhy a věřitele stěžovatele). Jediný konkrétní údaj uvedený k osobnímu majetku v oddílu VIII. prohlášení o majetkových poměrech je spisová značka 37 Cm 386/98 a 5 Nc 4172/2008, s poznámkou, že se jedná o nepravomocné nalézací řízení. Z takového údaje zejména bez uvedení souvislostí tohoto řízení s osobním majetkem stěžovatele (a následně i soudu, který uvedená řízení vede), nelze dovodit žádné závěry ohledně existence a hodnoty osobního majetku, k jehož

uvedení je stěžovatel prohlášením výslovně vyzýván. Stěžovatel tak nedal krajskému soudu možnost jeho majetkové poměry komplexně posoudit. Krajský soud stěžovatele opakovaně přípisem ze dne 16. 1. 2014, č. j. 15 Af 164/2013 – 27, vyzval k doplnění chybějících údajů v prohlášení a přesně označil údaje, které jsou pro účely jeho posouzení rozhodné. Srozumitelně přitom stěžovateli vysvětlil, jakým způsobem má chybějící náležitosti prohlášení vyplnit, aby mohly být pro účely rozhodnutí soudu o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků podrobeny meritornímu přezkumu. Krajský soud tak dostatečně prostřednictvím zaslání prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, a doplňujících dvou výzev stěžovatele informoval o tom, jaké skutečnosti jsou při rozhodování o osvobození od soudních poplatků relevantní, a současně jej poučil o negativních důsledcích nevyhovění těmto výzvám. Povinností stěžovatele bylo tyto skutečnosti, včetně veškerého osobního majetku, uvést. Je jeho nezpochybnitelným právem sdělit soudu všechny okolnosti týkající se tohoto majetku, například omezení jejich disponibility v důsledku exekučního řízení, údaje mající vliv na zvýšení či snížení ceny majetku, atd. Po splnění těchto povinností se může domáhat komplexního posouzení všech sdělených skutečností. Stěžovatel však i přes jednoznačné a srozumitelné poučení uvedené v prohlášení soudu nesdělil dostatečné údaje o svém osobním majetku s odůvodněním, že nemůže být zpeněžen. K tomuto hodnocení je však oprávněn v rámci rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků pouze soud, nikoliv stěžovatel. V reakci na doplňující výzvu krajského soudu stěžovatel setrval ve svém přesvědčení, že údaje poskytnuté soudu byly dostatečné a odůvodňující přiznání osvobození od soudních poplatků. Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postup krajského soudu byl zcela v souladu se zákonem, krajský soud nad rámec své povinnosti opakovaně vyzval stěžovatele k vyplnění údajů v prohlášení a podklady předložené stěžovatelem správně hodnotil jako neúplné a nezpůsobilé meritornímu hodnocení majetkových a sociálních poměrů stěžovatele.

[12] Jak vyplývá z judikatury Ústavního soudu, problematika soudních poplatků není zpravidla předmětem ústavní ochrany, neboť výrok o nepřiznání osvobození od soudních poplatků zpravidla nedosahuje intenzity zakládající porušení základních práv či svobod, nicméně za určitých okolností může i rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků zasáhnout do sféry práva osoby na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Takovými případy budou zejména situace, kdy soud opomene o žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodnout, dále kdy není rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků dostatečně (srozumitelně a přezkoumatelně) odůvodněno, anebo kde by byly právní závěry obecného soudu v extrémním rozporu s provedenými skutkovými zjištěními anebo by z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývaly, tj. případy libovůle (srov. nález Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09, ze dne 15. 10. 2009, sp. zn. I. ÚS 218/09, nebo ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3543/12, dostupné na www.nalus.usoud.cz). Žádné takové pochybení krajského soudu však Nejvyšší správní soud v dané věci neshledal a má za to, že právo stěžovatele na přístup k soudu nebylo usnesením krajského soudu porušeno.

IV. Závěr, náklady řízení

pokračování

[13] Nejvyšší správní soud na základě všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost proti usnesení krajského soudu není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl.

[14] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci samé bez zbytečného odkladu, nerozhodoval již samostatně o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[15] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2014

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu